

یا وزارت داخله داد و اینکه وزارت جنگ فرمودند از طرف مجلس مامور مخصوص معین شود از مجلس نمی شود از عدلیه باید معین شود البته خیلی لازم است که رسیدگی نموده بنده عرض می کنم که اگر کمتر از اینهم از او صادر شده باشد بلکه اگر یکی از این حرکات راهم که کرده باشد عزل که باید بشود سهل است باید مجازات سخت به بیند تا من بعد مأمورین دیگر اینگونه اقدامات و حرکات وحشیانه نمایند و حالاً مقتضی می دانم که رأی ساکت گرفته شود

حاجی آقا - مطالبی که آقای وزیر جنگ و افتخار الواعظین گفتند متباین است وزیر جنگ میفرمایند او باید بامر حکومت رفتار کند و حال بطوریکه از معاون وزیر داخله خواسته اند معلوم می شود که از طرف وزارت داخله چنین دستوری باو داده نشده و عرض می کنم يك نفر مامور نظامی نمی تواند يك چنین اقدامی بکند او باید بگیرد و بدست عدلیه بدهد من هیچ نمی پذیرم که از طرف مجلس اقدامی شود بنده تصور می کنم که تحقیق کنند از حکومت خراسان که اگر چنین وحشی گری کرده باشد اطلاع بدهند و در اینصورت معلوم است که باید مجازات شود

وزیر داخله - این شخص مأموریت شفاهی هم از وزارت داخله هم از وزیر جنگ داشت و اینکه قوام السلطنه گفته است که چنین دستوری باو داده نشده راست گفته است لکن دستور شفاهی باو داده شده مخصوصاً در حضور آقای سپهبدار وزیر جنگ بنده و ایشان هر دو باو اجازه دادیم که هر طور می توانی شر صالار بلوچ را رفع کن بعد که رفت تلگراف کرد که حال قوام زیاد است بنده تلگراف رمز کردم که اقدام کن و خدمت نظامی خود را انجام داده است و حالاً منتظر التفات اولیای دولت است دیگر در عوض اینکه التفات فرمایند بی التفاتی شایسته نیست باید این مسئله تحقیق شود اگر صحیح است مجازات شود والا اسباب یاس مأمورین میشود.

میرزا ابراهیم خان - بنده فرمایشات جناب وزیر داخله را تصدیق مینمایم و نظر بسابقه حال آجودانباشی خیلی تعجب میکنم و این اظهارات را حمل باغراق میدانم و رفتن مامور از طهران برای تحقیق دیر می شود داریم اشخاصی را در خراسان که می توانند این مسئله را تحقیق نمایند و لابد در این مسئله باید رسیدگی شود.

حاجی آقا - همانطوریکه وزیر داخله ویا از وزیر جنگ دستور داده شده باید اطاعت از حکومت کند ولو با دستور حکومت کار کرده باشد این وحشی گیری ابداً نباید بشود فقط اگر يك کسی را حکومت خواسته باشد باید بگیرد و تسلیم کند و اینکه گفته شد مأمور برود رفتن مامور هم از تهران صلاح نمیدانم.

حاجی شیخعلی خراسانی - ما يك قدری حسن ظن بآن مامور داریم که در آن جا يك وضعی حرکت کند که مناسب با وضع حرکت آنجا باشد لابد اشخاصی هستند که درست مطلعند میدانند که این ملاحظات را که کرده است یا اخیراً اگر کرده است البته باید بمجازات برسد که دیگران حساب کار خود شانرا بکنند با اینکه جناب وزیر جنگ

تعجب میکنند اطمینان میدهم و شاید اطمینان هم باین مامور داشته باشیم و آن مامور قانونی است که خلاف قانون نکند بنده هم از تربت هم از ترشیز خط دارم که این مامور حکم داشته است دو نفر را حرکت بدهد هر کس باو همراهی کرده آنها را چوب زده داغ کرده که همراهی کردند بیک نیت نیکی بوده است که حالیه با دولت جدید خلاف است مجازات ربط ندارد بآنهم مخالف عزل نمی شوم و او را باید مجازات نمایند.

افتخار الواعظین - می خواهم عرض کنم باسم دوستی و آشنائی با سالارخان باینجه نفر از مردمان مجتمع با آنها این شکل حرکات غیر قانونی شده است و برخلاف حکم وزیر داخله دو ماه آنها را در تربت حبس کرده است این نمیشود که يك مأموری را بفرستند و او بهوای نفس حرکت کند البته مجازات اولاً لازمست.

کاشف - جناب افتخار الواعظین فرمودند که نمایندگان خراسان از این قضیه اطلاع دارند بنده که یکی از آن نمایندگان میباشم اصلاً از این مطلب اطلاعی ندارم در اینصورت آنهایی که طرف هستند بمدلیه شکایت نمایند و میتوانند بمدلیه شکایت نموده و احقاق حق شود در صورتیکه وزیر جنگ میگوید اینطور نیست نمیشود حکم کرد باید از طرف وزارت جنگ تحقیق شود بنده عقیده ام این است که اینطور نیست و اینمطلب اصل ندارد و بیش از این نمیتوان در اینمسئله مذاکره نمود.

افتخار الواعظین - من عرض دارم **رئیس** - قبل از شمام هست و شما حق خودتان را ساقط کرده اید و حالاً رأی ساکت گرفته می شود (پیشنهاد معتمدالتجار در باب رأی ساکت.) (بنده پیشنهاد میکنم که رأی ساکت گرفته شود تا اقدامات وزیر جنگ معاموم شود.)

رئیس - هر کس این پیشنهاد معتمدالتجار را تصویب میکند قیام نماید (با کثرت رده شد) (توضیح به ملت اینکه در صورت مشروح ظاهر آ نقیصه و کسری داشته مندرجات زیر از روی صورت خلاصه نوشته شد)

آقای دکتر علی خان تقاضا نمود که (هیئت وزراء با این کمیسیون رایبورت عریضه ملت ارامنه مر کباجلسه تشکیل داده و نتیجه مذاکراتشان تقدیم مجلس شده پس از آن مجلس داخل مذاکره شده و رأی بگیرند در این پیشنهاد رأی گرفته و با کثرت تصویب گردید رئیس اظهار داشت فردا سه ساعت قبل از غروب برای تعیین دستور مجلس و باره مذاکرات بطور خصوصی جلسه تشکیل خواهد شد مجلس تقریباً دو ساعت از شب گذشته ختم گردید.)

جلسه ۷۸

صورت مذاکرات مشروح روز سه شنبه شرفه ربیع الثانی

مجلس سه ساعت و ربع قبل از غروب آفتاب بریاست آقای مستشارالدوله منعقد گردید صورت مجلس روز- شنبه را آقای معاضدالملک قرائت کردند.

رئیس - در اینصورت مجلس ملاحظه هست ؟ **اسدالله خان** - بنده اعضاء کمیسیونهارا که انتخاب می کردند عرض کردم که بواسطه کسالت مزاج نمیتوانم در دو کمیسیون انتخاب شوم حالاً بازمی بینم در کمیسیون قوانین مالیّه انتخاب شده ام استدعا میکنم مرا معاف بدارند

آقای سیدحسین اردبیلی - در صورت نوشته شده کمیسیون معارف خوب است همینطور که کمیسیون فوائد عامه و پست و تلگراف توأمأ ذکر میشود در اینجهانم ذکر کمیسیون معارف و اوقاف ذکر شود.

رئیس - حال در صورت ملاحظه دیگری هست (اظهاری نشده رئیس صورت را امضاء کرد.) **(رایبورت کمیسیون قوانین مالیّه و نظام و معارف** راجع به تعیین رئیس و نایب رئیس و منشی و مخبر هر يك از آنها را آقای معز الملک قرائت کردند.) **(رایبورت شعبه اول قرائت شد که بجای شاهزاده ابوالقاسم میرزا آقا میرزا اسمعیل نوبیری بمضویت کمیسیون عریض انتخاب شد و آقای شیخ اسمعیل هشترودی در اینجاسه غائب بود.)**

آقای شیخ اسمعیل هشترودی - علت غیبت بنده این بود که اطلاع ندادند و بنده هم استعفا میکنم برای اینکه نمی توانم در دو کمیسیون کار کنم.

وحیدالملک - شعبه اول مرکب است از دوازده نفر اعضاء و از این دوازده نفر قابل انتخاب هستند یکی صدراالعلماء است و یکی آقای شیخ اسمعیل هشترودی باقی هر کدام عضو دو کمیسیون هستند آقای صدراالعلماء عذر خواستند نمی توانم فقط آقا شیخ اسمعیل باقی مانده اند و بنده عرض می کنم اگر ایشان بخواهند استعفا بدهند ما در يك موادی گیر می کنیم که باید رفع آن محظور بشود.

رئیس - آقای متین السلطنه سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در علت تأخیر اجرای حکم هیئت مدیره درباره محبوسین پلتيکی.

متین السلطنه - از معاون وزارت داخله خواهشمندم بفرمایند که جهت چیست حکم هیئت مدیره تا امروز درباره محبوسین پلتيکی اجرا نشده و باطل مانده است.

قوام السلطنه این سئوال را مدتی است که از مجلس کرده اند و آن ورقه که از مجلس فرستاده شده بود بنده فرستادم برای وزیر داخله چون خواستند خودشان در این باب جواب بگویند باین جهت بنده عذر می خواهم خودشان تشریف می آورند و جواب می فرمایند.

رئیس - آقای وزیرزاده در باب زرتشتیان کرمان سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله.

وزیرزاده - بعضی اخبار از کرمان میرسد که خیلی جای تأثر است باین جهت بنده از معاون وزارت داخله سئوال می کنم آیا نسبت این بی اعدالی هادر حق برادران زردشتی ما صحت دارد یا خیر و در صورت صحت از طرف وزارت داخله در این باب چه اقدامی شده چنانچه جواب آقای معاون وزارت داخله مرا متقاعد نکند سئوال خود را بدل باستبضاح خواهم کرد.

قوام السلطنه - بلی چند روز قبل تلگرافی از کرمان رسیده است که توهینی بزرگشتیان مقیمین آنجا شده است از وزارت داخله تلگرافات سخت شد بمعاون ایالت کرمان که رایبورت وقایع را بدهد بینیم مقصر و مسبب این کار کیست اوهم رایبورت این مسئله را داده و مقصرین تبعید شدند و اسباب آسایش آنها فراهم شده است.

رئیس - آقای متین السلطنه سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در باب کشتار بره.

متین السلطنه - بلی می خواستم از معاون وزارت داخله سئوال کنم که کشتار بره ممنوع شده است یاخیر.

قوام السلطنه - در این خصوص با وزارت خارجه مشغول مذاکرات هستیم و هنوز حکمی نشده ولی وزارت خارجه قول داده است که تا یک هفته این امر را اصلاح نماید و بعد از آن حکم عمومی خواهد شد.

متین السلطنه - از جوابی که دادند همچو می فهمم که تا یک هفته دیگر کشتار بره ممنوع خواهد شد اگر اینطور است خوب بود صراحت می فرمودند این طور بکفتری ابهام داشت.

قوام السلطنه - عرض کردم وزارت خارجه این قول را داده است که تا یک هفته دیگر این عمل ختم می شود.

متین السلطنه - این مطلب بوزارت خارجه ارتباطی ندارد.

رئیس - می دانید که این مسئله چون ارتباطی یکی از تبه خارجه پیدا کرده است و مانع از اقدام وزارت داخله شده است وزارت خارجه وعده داده است که تا یک هفته آن مانع را رفع کند تا وزارت داخله بتواند بوظایف خود قیام نماید.

آقای معزز الملک سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در خصوص تر کمان و تاخت و تازی که در خراسان کرده اند

معزز الملک - از چندی قبل تر کمان بنای تاخت و تاز را در حدود خراسان گذاردند و خیلی اسباب زحمت اهالی آنجا شده بود و گویا بطوریکه در روزنامه ایران نو خوانده شد یکی از جهات تحریک اینکار تحریک بعضی سر کرده ها بوده است که یکی از طایفه شیخی ها خواسته است تاخت و تاز نماید و پرپر روز هم تلگرافی از مزینان رسید که تر کمان آمده اند و مزینان را چاپیده اند و بدیهی است که مزینان نقطه ایست که در اواسط خاک خراسان واقع شده و در صورتی که آنجا را غارت نمایند حال سرحدات معلوم است بنده از معاون وزارت داخله سئوال می کنم که اقدامی در اینخصوص شده است یا خیر و این مطلب صحت دارد یاخیر

قوام السلطنه - يك چنین چیزی بوزارت داخله رسید و همان وقت که راپورت این کار داده شد بعد از آنکه بجنورد و خراسان حکم شده استمداد کافی بآنها داده شود که از طرف بجنورد حرکت کند و گمان میکنم بعد از حرکت استمداد از بجنورد جلوگیری از اینکار بشود

معزز الملک - وزارت داخله آیا استمداد بجنورد برای جلوگیری کافی است

قوام السلطنه - سواد بجنورد کافی است هر وقت هم اینطور تخطیات میشد آنها مأمور می شدند و قریب آنها را نداریم و بآنها مأموریت داده شده است که رفع شرار او را نمایند

رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در خصوص اعظم الدوله **سلیمان میرزا** - می خواستم عرض کنم

اعظم الدوله که سیات اعمال او را کاملاً مسبوق هستیم می دانید که کارهایی از او صادر شده است که اسباب وحشت قلوب است بطوریکه نمی توانم عرض کنم و اگر عرض کنم روح هر انسانی منتفر خواهد شد چه خونها ریخت مثل اینکه شخصی را با سمیه و تفنگ کشت و جوانی را جلوی پدر و مادرش بجرم سی شاهی سر برید و باین ترتیب قریب شانزده نفر را بقتل رسانید و تمام آنها را عکس انداخته اند و دوسه عکس از آنها را خود بنده دارم حال که بحمدالله این شخص از حسن اقدامات حکومت لرمان دستگیر شده و بطهران آمده است وزارت داخله در این باب چه اقدامی کرده است زیرا که یکی از ورثه مقتولین آمده و تا امروز چند عریضه بوزارت عدلیه داده اند و چند مرتبه جلوی ماها را گرفته اند و شما میدانید چه اندازه بهاها تعدی شده است و چند عریضه داده ایم علت اینکه اعظم الدوله در وزارت عدلیه حاضر نمیشود چیست بنده هم می خواستم علت این را سئوال کنم و بدانم که در موضوع این شخص وزارت داخله چه خیالی دارد.

قوام السلطنه - خیال وزارت داخله درباره اعظم الدوله از همین معلوم می شود که او رابطهران احضار کرده است معلوم است که احضار او بطهران برای این نبوده که اظهار التفاتی با او بشود البته برای این است که رفع تعدی و احقاق حقوق مظلومین بشود و از وزارت عدلیه چند مرتبه اعظم الدوله را خواسته بودند در هیئت وزراء صلاح ندیدند که فعلاً بوزارت عدلیه فرستاده شود و گویا برای این بوده است که محاسبات دیوانی خود را اولاً بپردازد و صورت حساب او هم از حکومت کرمانشاه خواسته شده بعد از تصفیه معلوم است که سایر مطالب هم تصفیه خواهد شد.

سلیمان میرزا - اینکه فرمودند صورت محاسبات اعظم الدوله را خواسته اند گمان می کنم اگر بخواهند خساراتی که از او بدولت و ملت وارد آمده بگیرند تمام دارائی او را بگیرند باز کم دارند او چند مرتبه بیهودیهها و بازارها و دهات و اطراف کرمانشاه را غارت کرده در اینصورت تمام اموال او را باید توقیف کرد گمان می کنم محاکمه مانع از رسیدگی حساب نشود و تا آن صورتی که خواسته اند بیاید او را بفرستید بوزارت عدلیه که محاکمه بشود که زمانی که صورت حساب او آمد حکم محکمه جزا هم معلوم می شود.

قوام السلطنه - بنده هم همین را تصدیق می کنم و در هیئت وزراء اظهار می کنم که قبل از آنی که صورت حساب آن بیاید بوزارت عدلیه فرستاده شود.

رئیس - شاهزاده اسدالله میرزا سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در باب نان.

اسدالله میرزا - چند روز قبل سئوالی شد در خصوص نان و اطمینان دادند و بعد هم بهتر شد ولی نباید به همین قدر قانع شد برای اینکه تا سر خرمن باید تهیه کرد که باز اوضاع سابق

تجدید نشود حالا سئوال میکنم از معاون وزارت داخله که در این باب چه اقدامی کرده اند.

قوام السلطنه - مأمورین ببلوکات اطراف تهران فرستاده شده و صورت اجناس آنجاها هم بوزارت داخله داده شده است و مخصوصاً در همان روزی که در مجلس این مطلب مذاکره شد وزارت داخله در مقام اقدامات برآمده است آقای وکیل الرعایا نیز حاضر شدند که بیست هزار خروار جنس وارد کنند بملاوه جنس رئیس الوزراء سه هزار خروار داده شده و قریب ده هزار خروار خریداری شده و اینها که عرض کردم پشت سرهم میرسد مقداری نیز از ساوجبلاغ حمل شده است و گمان میکنم این مقدار تا سرخرمن کافی باشد.

اسدالله میرزا - اینکه فرمودند آقای وکیل الرعایا حاضر شدند مقداری وارد کنند امیدوارم که همراهی بکنند ولی بنده مایل بودم که جواب صریح بدهند اینطور که بگویند که از آن تاسر خرمن چند ماه است و ماهی چقدر لازم است مثلاً هفت ماه است و سه ماهه (۲۷) خروار لازم است.

قوام السلطنه - بنده خواستم مفصل عرض نکنم ولی عرض کردم که مأمورین متعدد ببلوکات فرستاده شده و یک ده هزار خروار در جائی و یک سه هزار خروار در جای دیگر معین شده و مرتباً میرسد و آقای وکیل الرعایا هم متعهد شد که مقداری را که عرض کردم وارد کنند و اینها تقریباً سی هزار خروار بلکه اضافه میشود و امیدوارم که تا سرخرمن کافی باشد.

رئیس - آقای حاج آقا سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در باب تکمیل عده نمایندگان **حاج آقا** - بزرگترین احساسات ملت این است که نمایندگان آنها از اطراف در این مرکز جمع شود و بدبختانه می بینم که آلان مدتی است که از افتتاح مجلس میگذارد و بیش از نصف از نمایندگان حاضر نشده اند و گمان میکنم که این رانیشود از طرف اهالی دانست بلکه از مسامحه حکام است میخواستیم از وزارت داخله سئوال کنم که اقدامی در این باب کرده اند و تقصیر این تأخیر را فهمیده اند که از کیست یاخیر.

قوام السلطنه - این فرمایش را تصدیق میکنم که مسامحه از طرف حکام است ولی از طرف وزارت داخله اهمال نشده است همه روزها بحکام توبیخ میشود که چرا و کلارا اعزام نمینمایند و مخصوصاً شخصی که مأموریت دارد که مراقب این کار باشد برای او جدولی ترتیب داده شده است و روی میز گذارده شده که وقتی میآید می بیند که بفلانجا چند روز است تلگراف کرده و چند روز از موعد گذشته که تا آنجا که باید و بایستی آقایان توجه فرمایند که انتخابات مهم تغییر پیدا کرده سابق طبقاتی بوده است و حالا افرادی شد و این بهراتب صعبتر از آن انتخاب است بملاوه در غالب جاها موانع داشته است که دیر انتخاب شده است مثلاً درمازندران بواسطه مناقشه که بین ساری و بار فروش بوده درمحل انجمن ولایتی یک مدتی نماینده خردشان را نمی فرستادند و حالا که آن اختلافات رفع شده حاضر شده اند که نماینده های خود را فرستند و خود آقا از فارس هستند و میدانند که در انتخاب فارس وزارت داخله دوچار اشکالاتی بود با وجود این بسزودی

بخود وزیر است دیگر مجلس سر هر صد و سیصد تومان صحت نمی کند لهذا بنده پیشهاد می کنم هر چه زودتر آن قانون حقوق خوانده شود با آن قانون مخارج مسافرتها و غیره تا رفع این زحمات و این اتلاف وقتها بکلی از مجلس بشود.

متین السلطنه - آن یکساعت و نیم مذاکرات هم زیاد بود برای اینکه صحبت در معاونین وزراء مسئولیت آنها بود و آن هیچ مربوط بقانون معارف نبود و آن یکساعت و نیم وقت ما هم بیخود تلف شد کلیات این قانون اینستکه آیا ما مستخدم لازم داریم یاخیر؟ اگر لازم داریم که شروع بقرائت و شور در جزئیات نمایم .

مؤمن الملک - آن جزئیات راجع باین بود که بنده گفتم این قانون باید بکمیسیون بودجه رفته باشد و از کمیسیون بودجه بمجلس بیاید معلوم نشد این مطلب چه شد

رئیس - در بین شوراول و شور ثانی ممکن است بودجه آنهم در کمیسیون بودجه نظری شده رأی خوردشان را بمجلس اظهار دارند حالانتهیوانیم بملاحظه اینکه بکمیسیون بودجه نرفته در شوراول تأخیر نمایم .

(وحیدالملک بر خاست که جوابی بگوید .)
مؤمن الملک - جواب رئیس کافی است قانع شدم .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - این يك مسئله اساسی است - من بهد باید معین شود تشکیل ادارات و تعیین عده آنها و شغل آنها را باید بمجلس معین نماید مجلس که رأی داد و از مجلس خارج شد آن وقت وزیر میرود و مواجب آنها را نوشته بمجلس می آورد آنوقت رجوع بکمیسیون بودجه می شود و الا الان کمیسیون بودجه ابدأ حق ندارد که در پیشهاد وزیر ملاحظاتی نماید و مذاکرات در کلیات این قانون در جلسه سابق و این جلسه بقدر کافی بعمل آمده خوبست بیش از این تصنیع وقت نشود رأی گرفته داخل شور مواد شویم رأی می گیریم هر کس شور در کلیات این قانون را کافی دانسته تصویب می کند که داخل شور مواد شویم قیام نماید (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد
(شروع بشود اول در مواد قانون وزارت معارف و اوقاف شده در ماده اول راجع بتعیین تکالیف و وظایف وزیر مذاکرات لازم بعمل آمد در ماده دوم راجع بتعیین تکالیف معاون مذاکرات زیاد شده در بین مذاکرات آقای رئیس اجازه دهنده در نفس دادند بعد از تنفس مجدداً جلسه در تحت ریاست آقای ممتاز الدوله نایب رئیس دوم تشکیل گردیده شور اول در ماده دوم راجع بتعیین وظایف معاون بعمل آمد راپورت شبهه ششم در خصوص انتخاب لواء الدوله و حاج شیخ اسدالله نمایندگان خونسار و کلیایگان با رفته وزارت داخله در این باب بشعبه رسیده بود قرائت شد .

ذکاء الملک - بنده از این کافذ وزارت داخله مسبوق نیستم ولی این راپورت که فعلا در شعبه ششم آمده است مسبوق است بساین که این مسئله در سابق در مجلس مطرح مذاکره شده تانیاً رجوع شد بشعبه که نظریات در آن را تجدید کرده راپورت بودجه شعبه نیز در این خصوص

بنده عرض می کنم اگر مذاکرات کافی بود فقط جواب آن باشد تصور می کنم که باید آن شبهه تانیاً تشکیل شده وغوررسی در این خصوص کرده ملاحظاتی خود را پیشهاد مجلس نماید یعنی اگر انتخاب صحیحاً بعمل آمده است که قهها والاحکام بتجدید انتخاب شود .

معزز الملک - پرپرور در مجلس رئیس اظهار کرده که رجوع شده است بشعبه و مجلس سکوت کرد و این سکوت دلیل است که مجلس رجوع کرده است و در خصوص رأی آنچه عقیده شخصی بنده است اینست که مجلس در یک مسئله که خلاف قانون بودن آن مصرح است رأی بنده رأی بچه بدو است که این خلاف قانون خلاف قانون نیست بعضی از آقایان در ضمن بیانات خودشان فرمودند که خلاف قانونی که در این انتخاب شده است این است که در درجه فانی بقرعه معین شده است و این خلاف قانون کوچککی است صحیح است ولی در انتخاب درجه اول هم بعضی نسبتها داده شده است و بعضی ترتیبات در کار بوده بدمم انجمن نظار تصدیق کرده است که آن دونفر انتخابشان از روی تطبیع بوده و باطل است حالا این مطلب خالی از دو قسم نیست اگر این انتخاب باطل است و واقعا از روی تطبیع یا تهدید بوده است که مطابق نظامنامه انتخابات علاوه بر این که حق انتخاب درجه ثانی ندارد و از وکالت منقض می شود مجازات دیگری هم برای او مقرر است و اگر انتخاب آنها صحیح بوده است چه طور میشود آنها را از انتخاب درجه ثانی محروم نمود علاوه بر این قرعه هم که در درجه ثانی کشیده شده می بایستی بی شش نفر کشیده شود و حال اینکه بین چهار نفر کشیده شده بنده عقیده ندارم که اینطور انتخاب صحیح بوده باشد علاوه تجدید انتخاب هم نمیشود کرد برای اینکه آن چهار نفر انتخابشان صحیح بوده است و فعلا خوبست این رجوع شود بشعبه که ملاحظاتی ثانویه شبهه در آن ملاحظه شده بمجلس پیشنه اد شود و مذاکره در این بعقیده بنده خلاف قانون است .

کاشف - کلیه شبهه ششم بعد از آنی که منعقد شد لابد در راپورت شبهه سابق نوشته شده است که باید بمجلس درین رأی بنده که این نمایندگان را میباید باخیر حالا اگر مجلس رأی می دهد تصویب می کند که قهها را در لازم دانسته که مجدداً در آن تجدید نظری بشود آنوقت مطرح مذاکره شده راپورت آن داده شود .

وکیل التجار - بنده نمی دانم چه طور می شود رأی گرفت در چیزیکه در مجلس قرائت شد و مجلس نتوانست بآن رأی بنده و رجوع شد بشعبه و باین تلگرافی که حالا رسیده است اساساً معلوم می شود انتخاب آنها صحیح نبوده و آن دونفری هم که بعد انتخاب شده بعضی ترتیبات در انتخاب آنها بوده است در این صورت بعقیده بنده هیچ نمی شود رأی گرفت خوب است باز رجوع شود بشعبه که در نوشتهجات سابقه و در این تلگراف مراجعه کرده رأی خود را بمجلس پیشهاد کند آنوقت اگر صورت صحیحی در این انتخاب پیدا شد مجلس رأی بنده .

وحیدالملک - بدستور ششم در بیع الاول در رجوع شود معلوم می شود.
آقا سید جلیل - اینجا يك مطلب مهمی است انتخاب درجه اول را که شعبه می گوید غلط است و اینها می گویند صحیح است در درجه اول چهار نفر انتخاب کرده اند چطور می شود انتخاب آنها باطل باشد بجهت اینکه از چندین محل انتخاب شده اند مثلا لواء الدوله از کلیایگان آن یکی از خونسار و دیگری از جای دیگر اگر انتخاب یکی از آنها صحیح نباشد این سبب نمی شود که انتخاب باقی هم صحیح نباشد در صورتی که بموجب راپورت سابق انتخاب درجه اول صحیح بوده است منتهی در درجه ثانی بقرعه معین شده و مذاکرات هم در این باب بتدرکافی بعمل آمده و در سابق مجلس با اکثریت تصویب کرد که رأی گرفته شود حالا هم بعقیده بنده مذاکره کردن اتلاف وقت است خوبست زودتر رأی گرفته این عمل ختم شود

کاشف - بنده مذاکرات آنروز را آقایان فراموش کرده اند که مجلس مذاکره در راپورت را کافی دانسته فقط رأی گرفتن بایماند و الان هر قدر مذاکرات بشود زیادی است .
نایب رئیس - بعضی از آقایان اجازه نطق خواسته اند و بعضی پیشهاد ها هم شده است ولیکن اول خوبست صورت مجلس روز ششم در بیع اول قرائت شود (آقای معاضد الملک صورت مجلس را قرائت کرد مجلس مذاکرات را کافی دانسته بود و بجهت کافی نبودن عده اخذ رأی موکول بجلسه آینده شده بود .)

نایب رئیس - معلوم نشد اگر صلاح است رجوع شود بشعبه که رسیدگی نموده راپورت بنده حال رأی میگیریم درباره حاج شیخ اسدالله مجلانی هر کس نمایندگی او را تصویب میکند مهره سفید خواهد انداخت (رأی گرفته شد)
معاضد الملک - عده حضار (۵۰) مهره سفید علامت قبول (۲۱) مهره سیاه علامت رد (۲۴) امتناع (۱۰)

نایب رئیس - حالا رأی میگیریم در باره حاج شیخ اسدالله مجلانی .
محمد هاشم میرزا - نتیجه گرفتن این رأی چه شد .
نایب رئیس - معلوم نشد اگر صلاح است رجوع شود بشعبه که رسیدگی نموده راپورت بنده حال رأی میگیریم درباره حاج شیخ اسدالله مجلانی هر کس نمایندگی او را تصویب میکند مهره سفید خواهد انداخت (رأی گرفته شد)
معاضد الملک - عده حضار (۵۰) مهره سفید علامت قبول (۱۷) مهره سیاه (۲۵) امتناع (۱۳) .
نایب رئیس - هر دو را رجوع می کنیم بشعبه که تجدید نظر شود و بر گردد .

و نباید رأی بنده که این انتخاب صحیح است با صحیح نیست باید بمجلس رأی بنده که این نماینده را بقرعه است باخیر و از اینجا است که باید یکی یکی رأی گرفت برای اینکه شاید ملاحظاتی در انتخابات یکی باشد که آن ملاحظاتی در دیگری نباشد .

معزز الملک - اینطور نمیشود باید بمجلس تصدیق صحت انتخاب را بنمایند نه اشخاص و الا شاید ما با یکی دوستی داشته باشیم بخواهیم او را بپذیریم و آن دیگری را نپذیریم در صورتیکه هر دو در یک مرتبه انتخاب شده اند .

عز الملک در اینکه این انتخاب مخالف چهار ماده قانون انتخابات است حرفی نیست ولی میخواستیم بدانیم مابعد از آنی که این انتخاب را قبول کردیم بعد از این هر انتخابی که بقرعه شود صحیح است یاخیر .
نایب رئیس - مجبور نمیشوند کسی ما را که قبول کنیم آنهم بسته بتصویب مجلس است .
قریب - بنده عرض می کنم اول باید بر راپورت رأی گرفته شود یعنی باید رأی گرفت که این انتخاب صحیح است یاخیر .

آقا شیخ ابراهیم برای برای اینست که تعیین اشخاص بشود بجهت اینکه ممکن است که بی انتخاب او قانونی بوده بواسطه معرفتی که در حقش داریم او را بپذیریم و آن دیگری را بملاحظاتی دیگر قبول نکنیم .

اسدالله میرزا - بعقیده بنده هر دو این ملاحظاتی را باید کرد اول ملاحظه انتخابات را باید کرد بعد ملاحظه اشخاص را بجهت اینکه همانطور که برای انتخاب شرایط فرار داده شده است از برای اشخاص هم شرایطی است مثلا بیک مرتبه می بینیم انتخاب صحیح شده لکن آن کس که انتخاب شده قابل نیست در این صورت بیارلمان حق داده شده است که آن یکی را که قابل نمیدانند نپذیرند مثل اینکه در وقتی که بکنفران نمایندگان استغفاء بنده چه طور بیارلمان بجای او انتخاب میکنند این هم مثل است حالا که میخواستیم این حق را از مجلس سلب نکنیم باید مباحثه کرد دید که اکثریت چه قسم تصویب میکند .

نایب رئیس - پس یکی یکی رأی میگیریم اول رأی میگیریم در باره لواء الدوله هر کس نمایندگی او را قبول میکند مهره سفید بپذیرد (رأی گرفته شد)

معاضد الملک - عده حضار (۵۰) مهره سفید علامت قبول (۲۱) مهره سیاه علامت رد (۲۴) امتناع (۱۰)

نایب رئیس - حالا رأی میگیریم در باره حاج شیخ اسدالله مجلانی .
محمد هاشم میرزا - نتیجه گرفتن این رأی چه شد .
نایب رئیس - معلوم نشد اگر صلاح است رجوع شود بشعبه که رسیدگی نموده راپورت بنده حال رأی میگیریم درباره حاج شیخ اسدالله مجلانی هر کس نمایندگی او را تصویب میکند مهره سفید خواهد انداخت (رأی گرفته شد)
معاضد الملک - عده حضار (۵۰) مهره سفید علامت قبول (۱۷) مهره سیاه (۲۵) امتناع (۱۳) .
نایب رئیس - هر دو را رجوع می کنیم بشعبه که تجدید نظر شود و بر گردد .

سلیمان میرزا - بنده میخواستیم عرض کنم همبطور که مقرر شد بمذاکرات مالا بجز است و همیشه دوچار اینگونه معظرات میشویم که رأی میگیریم و معلوم نمیشود که قبول شده یا رد شده و این علتش اینست که مسئله امتناع را بجائی نرسانده ایم و اگر آنرا معلوم کنیم این معما زود حل میشود و کو با شاهزاده اسان الحکماء در این خصوص طرحی پیشهاد کرده اند و بنده عقیده ام اینست که آنرا باید بر تمام مطالب مقدم بداریم که شاید این مطلب لا بجز محل شود و متاسفانه در این صورتها که نوشته شده آنطرح را ندیدیم و حالا تقاضا میکنم که آنهم در جزء یکی از دستور ها منظور شود که از مجلس بگذرد .

حاج سید نصر الله - در خصوص امتناع نمیشود فکری کرد بجهت اینکه کسانی که رأی میدهند یا تصویب میکنند یا رد میکنند و کسانی که امتناع دارند تساری طرفین است یعنی در رد و قبول رأی ندادند و متوقفند در این صورت نمیشود اینها را در جزء رد کنندگان یا قبول کنندگان محسوب کرد امتناع تردید است .

معزز الملک - در خصوص پیشهاد شاهزاده اسان الحکماء که فرمودند جزء دستور منظور نشده بجهت اینست که در هیئت رئیسه نیامده است باید تقاضا کرد که زودتر پیشهاد شود و اما اینکه آقا فرمودند که نمیشود فکری کرد ما نمیخواهیم اینها را جزء رد کنندگان یا جزء تصویب کنندگان حساب کنیم می خواهیم بینیم کسانی که امتناع دارند جزء رأی دهندگان محسوب میشوند یا نمیشوند .

کاشف - فرمودید این راپورت رجوع میشود بشعبه نمیدانم تکلیف شعبه چیست چه باید بکند .
(فقیه الملک راپورت شعبه دریم را قرائت کرد دهغدها برای عضویت کمیسیون عرایش و آقای حاج آقا برای عضویت کمیسیون محاسبات در شعبه منتخب شده اند .)

نایب رئیس - دستور جلسه آتی از این قرار است شور اول در بقیه قانون معارف راپورت کمیسیون بودجه در خصوص فروش مرحوم حاج میرزا ابراهیم آقا راپورت کمیسیون بودجه راجع بطلب حاجی عدل السلطنه در باب تعیین تکلیف امتیازات و کتتراتها .
منصور السلطان - بنده در دستور امروز که اعلام شده کارهای مهم ندیدم در صورتیکه قانون وزارت عدلیه از اهم قوانین است و مردم شکایت از محاکم عدلیه و از نداشتن قانون میکنند بنده تقاضا میکنم که قانون عدلیه هم در جزء دستور منظور شود .

نایب رئیس - صحیح است لکن در صورتیکه حاضر نشده است و طبع و توزیع نشده نمیشود در دستور منظور شود .
حاجی آقا - فرمودید راپورت کمیسیون بودجه در باب قروض مرحوم حاج میرزا ابراهیم آقا، مخیر کمیسیون بودجه مقرر نمایند مسئله بیودجه نیامده است

فقیه الملک - این راپورت کمیسیون مبتکرات است و در کمیسیون بودجه این مطلب نیامده است .
ذکر اسمعیل خان - بنده میخواستیم در باب پیشهاد خودم عرض کنم که این طرح بیچاره مدتی است پیشهاد شده و دومرتبه رأی گرفته شد که جزء دستور منظور شود نمیدانم چه شده است که تا بحال بمجلس نیامده است .

حاجی آقا - فرمودید راپورت کمیسیون بودجه در باب قروض مرحوم حاج میرزا ابراهیم آقا، مخیر کمیسیون بودجه مقرر نمایند مسئله بیودجه نیامده است

نایب رئیس - در کدام جلسه رای گرفته شد
دکتر اسمعیل خان - در جلسه که رای گرفته شد در تحت ریاست خود جناب عالی بود که مجلس تصویب کرد جزه دستور جلسه آتی آن روز منظور شود .
نایب رئیس - در صورتیکه مخالفی نباشد ممکن است حالا هم رای گرفته شود و اگر تصویب شد جزه دستور جلسه آتی منظور شود - حالا باین ترتیب که در دستور نوشته شده هر یک از وکلاء اگر نظریاتی دارند میتوانند پیشنهاد کنند .

میر زاهر ترضی قلیخان - میخواستم عرض کنم کارهایی که فرموده اند کلیه سه قسم است یک قسمت آن مطالبی است که در هیئت رئیسه حاضر شده است و در جزه دستور جلسات بترتیب منظور میشود و یک قسمت دیگر مطالبی است که مثلاً از کمیسیون مبتکرات آمده است و قابل توجه شده است یا قابل توجه نشده است و باید در قابل توجه بودن آن در مجلس رای گرفته شود و قسمت سیم کارهایی است که هنوز از کمیسیونها پیشنهاد نشده مثل قوانین عدلیه که فرمودند که هنوز کمیسیون عدلیه راپورت نداده است مقصود اینست که آنچه در هیئت رئیسه نملا حاضر است همین مطالبی است که در جزه دستور منظور میشود .

نایب رئیس - عده برای مذاکره کافی نیست از رؤسای کمیسیونها خواهشمندم ایام انعقاد کمیسیون های خودشان را معین بفرمایند .
 (مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۷۹

صورت مشروح مذاکرات یوم

هشتمین شهر ربیع الثانی

۱۳۲۸

سه ساعت و ربع قبل از غروب آفتاب بر ریاست آقای مستشار الدوله مجلس علمی تشکیل آقای معاضد الملک صورت مجلس سه شنبه را قرائت نمود
رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست ؟
آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - بنده را همانروز که انتخاب کردند در همانروز استعفا دادم
رئیس - ملاحظه دیگری است اظهاری نشده (رئیس صورت مجلس را امضاء نمود و راپورت کمیسیون عدلیه در انتخاب هیئت رئیسه آن کمیسیون و تلگراف واصله از تبریز مشعر بحرکت اردوی دولتی از باسمنج به خلخال برای انتظامات آن صفحه و راپورت کمیسیون خارجه نیز در تعیین هیئت رئیسه آن کمیسیون قرائت شده)

حاجی شیخ علی - کمیسیون خارجه سابق اعمال دو ماهه خود را راپورت نداده است

رئیس - بلی راپورت نداده است ولی کمیسیون خارجه در تمام اعمال خود میتواند راپورت بدهد (گفتند صحیح است)

(پیشنهادی آقای شیخ ابراهیم زنجانی در خصوص تصفیه امور مالی و نظام و خواستن صورت مأخوذی ولایات و صورت اسامی صاحب منصبان قابل و غیر قابل و عده افواج تحقیق کرده بودند با امضاء ۱۵ نفر از نمایندگان قرائت و رجوع بکمیسیون مبتکرات گردیده طرح آقای تقی زاده در خصوص اینکه آنچه کوفسند کشتار می شود پوست ورود آن را دولت بعنوان مالیات مأخوذ دارد قرائت شده رجوع بکمیسیون

مبتکرات گردید پیشنهاد از باب کیخسرو متضمن ماده العنایه در خصوص غیبت و کلا از جلسات شعبات و کمیسیونها و زمان رای دادن در آنها قرائت شد که پانزده نفر از نمایندگان امضاء نموده بودند .
راپورت کمیسیون داخله در انتخاب هیئت رئیسه آن کمیسیون قرائت شد .
پیشنهاد کمیسیون مبتکرات در خصوص دادن مبلغ شصت تومان از بابت قروض مرحوم میرزا ابراهیم آقا قرائت گردید .

تقی زاده - عرضی نداشتم خیال کردم که دوباره بکمیسیون مبتکرات رجوع می شود خراستم عرض کنم که رجوع نشود بجهت اینکه این طرحی است که بنده بکمیسیون مبتکرات داده ام دیگر ثابا لازم نیست برود .

رئیس - بکمیسیون بودجه رجوع می شود .
وکیل التجار - آنوقت هم عرض کردم که محتاج باین نیست که یک چیزی تصویب شود مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا خودش یک حق شرعی دارد برای اینکه در دوره سابق که حقوق و کلان تصویب شد یک مقداری از حقوق ایشان باقیمانده و بر ذمه مجلس سابق باقی است و این خودش یک حق ثابت شرعی است و حالا تقاضا می کنم که از بابت قروض آن مرحوم عین آن باقی مانده داده شود .

رئیس - آقایان قدری ملتفت باشند که فعلا در کلیات صحبت می شود .

آقا سید جلیل - عرض می کنم کمیسیون مبتکرات اینکه شصت تومان برای قروض مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا ... صحیح است بنده صورت قروض آن مرحوم را دیده ام که همینقدر است ولی ورته هم قریب دوست تومان قرض دارند و این بعد از آنی که قابل توجه شد لابد بکمیسیون بودجه رجوع می شود از امضاء کمیسیون بودجه تمام میکنم که برای قروض ورته هم ملاحظه میکنند یعنی شصت تومان روی هم تصویب نمایند .

رئیس - معلوم می شود که اساسا کسی مخالف این راپورت نیست پس در قابل توجه بودن آن رای می گیریم هر کس این پیشنهاد کمیسیون مبتکرات را قابل توجه می داند قیام نماید (تمام نمایندگان اتفاق نمودند)

رئیس - با اتفاق تصویب شد حال رجوع میشود بکمیسیون بودجه .

(طرح آقای تقی زاده در خصوص اجارات و کتراتهای دولتی با راپورت کمیسیون مبتکرات قرائت کمیسیون طرح مزبور را قابل توجه دانسته بود)
حاجی سعید نصرالله - بنده اساساً در این طرح حرفی ندارم و بمقیده بنده خیلی خوب است ولی این را باید متذکر شویم که این تصرفی است که در قانون اساسی می شود

تقی زاده - این طرح نتیجه افکار شخص بنده و مذاکرات زیاد مجلس است که همیشه برای اجارات و کترات خیلی لزاوقات ترضیح شده است حال هستند بعضی ها که ادعای کنند که قانون اساسی شامل لزوم تصویب اجاره و کترات ها هست که باید

مجلس تصویب نماید و بعضی ها برعکس انکار میکنند که در قانون اساسی هم چه چیزی نیست و آن یک اصل شامل مقاله نامه ها است و شامل کتراتها نیست و تصویب مجلس را لازم ندارد پس وقتی که قانون اساسی صراحت ندارد و جای اشکال هست ضرورت لزوم آن را داد داشت که یک روز تمام هم خود و افکار خود را صرف کنیم و این طرح را پیشنهاد نمودیم و بمقیده بنده هیچ نوع بر خلاف قانون اساسی نخواهد بود بلکه وقتی که در قانون اساسی صراحت باین مطلب ندارد لازم است یک چیزی وضع کرد برای اینکه صراحت ندارد

آقا میرزا اسمعیل فی بیری - بنده با آقای تقی زاده مخالف هستم ولی با آقای حاج سید نصرالله موافقم در قانون اساسی مصرح است که کترات و اجاره نامه ها بسته است به رای و تصویب مجلس و اگر بخواهیم توضیحی بشود باید تفسیری برای آن کرد نه اینکه قانون دیگری بر خلاف قوانین اساسی وضع شود و بنظر بنده گویا این هیچیک نیست نه تفسیر است نه عدم تفسیر و اینکه نمی شود رای گرفت برای اینکه مخالف قانون اساسی است .

وکیل التجار - بلی همینطور که فرمودند این نه تصریح است نه عدم تصریح و آنچه راجع باین است باید یک طرحی برای تفسیر این ماده از قانون اساسی پیشنهاد کرد که آیا قانون شامل اجارات و مقاله نامه ها است یا اینکه شامل نیست و بنده میخواهم عرض کنم که باید در این ملاحظه کرد که برای حال امروزه مملکت ما تفسیر کردن یا اینکه باید بتصویب مجلس باشد لازم تر است یا اینکه واگذار بوزرا کنیم بهتر است باید این ملاحظه را کرد که اگر واگذار کردن فایده داره واگذار کنیم و تفسیر کنیم که شامل نیست و الا که واگذار کردن بی فایده است تفسیر کنیم که شامل است و آنچه عقیده شخصی بنده است این است که کتراتها و اجاره ها اگر بتصویب مجلس باشد خیلی از برای ما فایده دارد این است که بنده هم این را تصویب می کنم که مجلس شورای ملی باید در کلیه کتراتها و اجارات نظر داشته باشد و بتصویب مجلس باشد

حاج شیخ علی - بنده موافقم با اینکه در قانون اساسی مصرح است که اجاره و کترات باید بتصویب مجلس شورای ملی باشد .

حاج آقا - همانطور فرمودند در قانون اساسی مصرح است که کتراتها و اجارات و غیره ها بتصویب مجلس باید باشد ولی می بینم که این خیلی وقت مجلس را ترضیح میکند در قضیه باغات دیدیم که چقدر وقت ترضیح شد و هیچ فایده هم نبخشد این است که بنده گمان میکنم این طرح اساساً خیلی خوب است اگر چه در بعضی مواردش که توسعه دارد باید ترضیح شود بجهت اینکه نمیشود کلیه اجارات و کتراتها را مجلس تصویب کند و هرروزه اسباب ترضیح وقت شود .

محمد هاشم میرزا - بنده عرض میکنم در آنجا ها که قانون اساسی تصریح میکند محتاج نیستیم تفسیری بکنیم در قانون اساسی مصرح است که مقاله نامه ها